

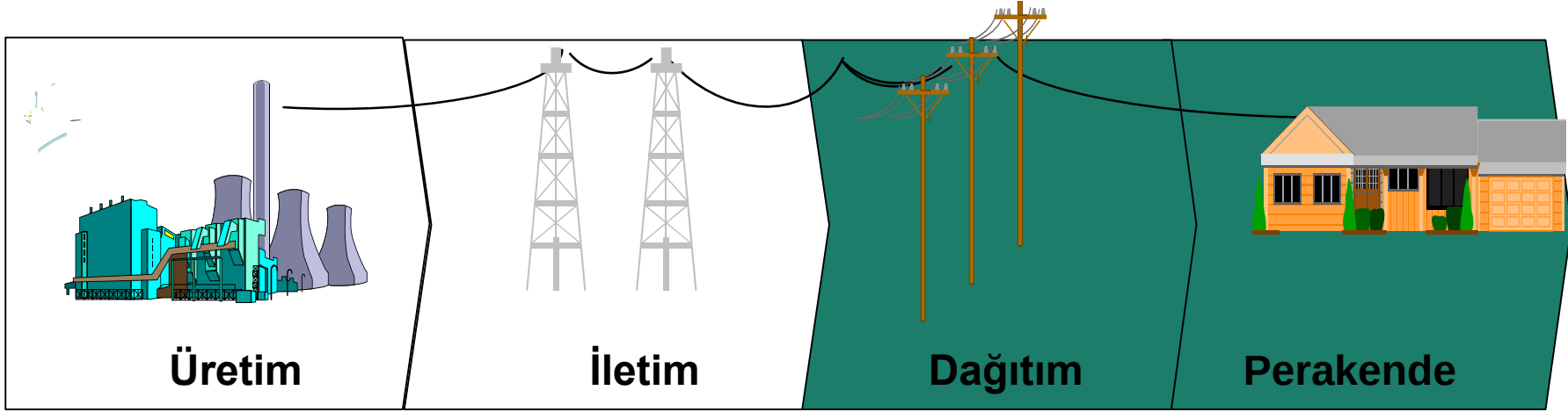

ENERJİ HUKUKU BAĞLAMINDA ELEKTRİK PİYASASI

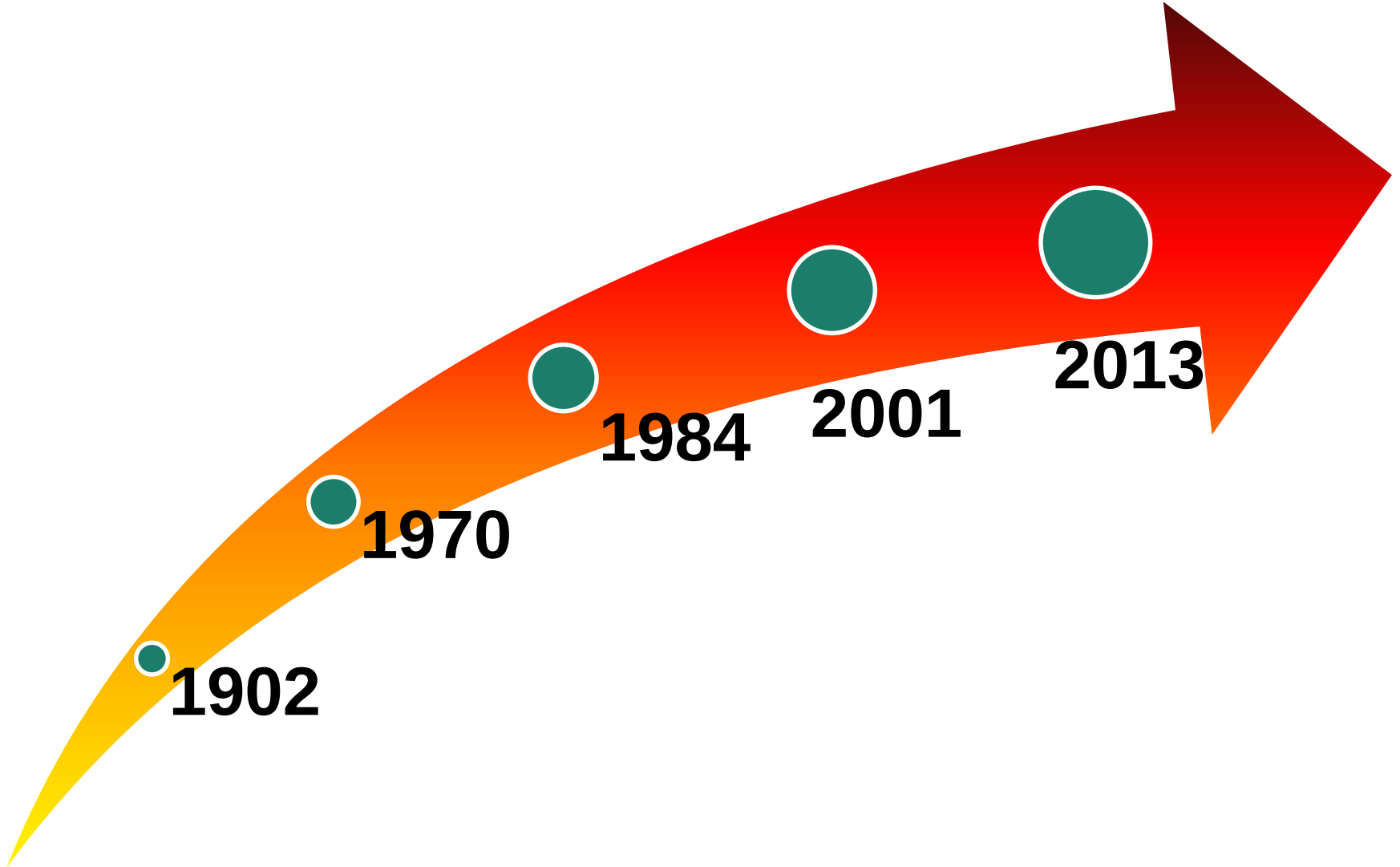
Deniz DAŞTAN
Grup Başkanı
(0312) 201 41 38
ddastan@epdk.org.tr
08 Ekim 2018

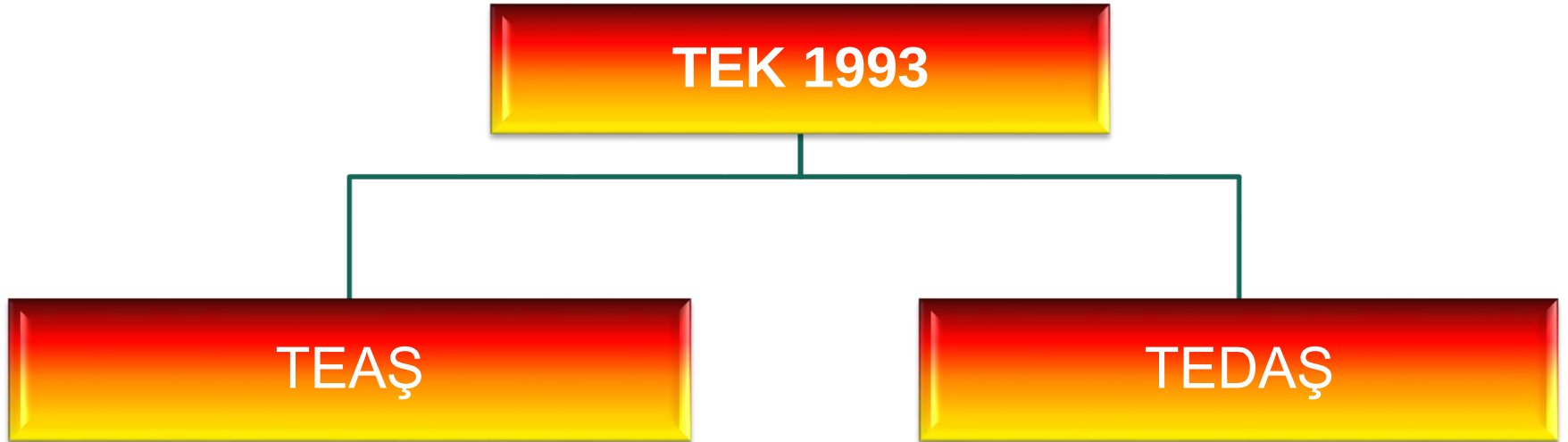
PİYASA FAALİYETLERİ

PİYASA DÖNÜŞÜM AŞAMALARI

TEK'in Bölünmesi

22.02.1994 Tarihli ve 3974 Sayılı Kanun

- **EK MADDE 5-** *«Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile enerji alanında faaliyet gösteren İktisadî Devlet Teşekküllerinin bu Kanuna dayanarak veya diğer kanunların özel sektörün yeni enerji üretim, iletim ve dağıtım tesisleri kurma ve işletmelerini veya mevcutların işletme haklarını devir almalarını öngören hükümlerine göre üçüncü kişilerle yapacakları sözleşmeler özel hukuk hükümlerine tabi olup, imtiyaz teşkil etmezler.»*

ANAYASA MAHKEMESİ

(09.12.1994)

- *«...Bu nedenlerle, sözleşmelerin imtiyaz sözleşmesi olmadığını belirterek Danıştay öndenetiimi dışına çıkaran içeriği nedeniyle ek 5. madde Anayasa'nın 155. maddesine aykırıdır, iptali gerekir...»*

1982 ANAYASASI

E. Devletleştirme ve özelleştirme

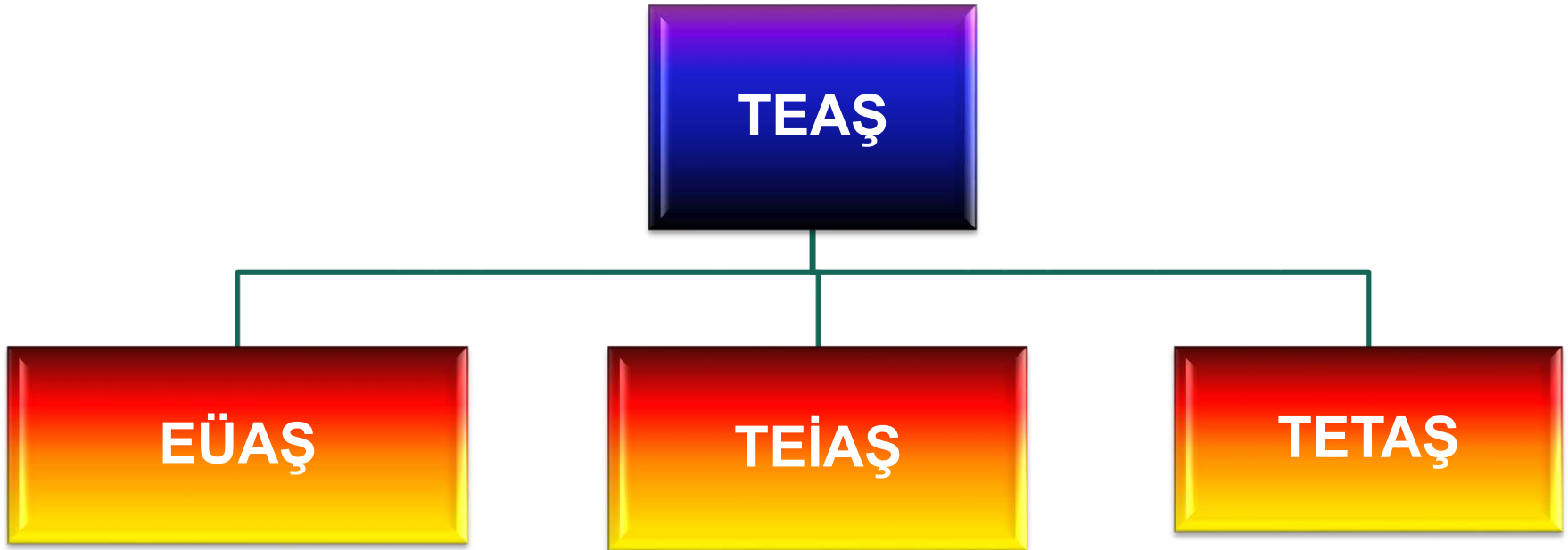
MADDE 47.– *Kamu hizmeti niteliği taşıyan özel teşebbüsler, kamu yararının zorunlu kıldığı hallerde devletleştirilebilir.*

...

(Ek: 13.8.1999-4446/1 md.) Devletin, kamu iktisadî teşebbüslerinin ve diğer kamu tüzelkişilerinin mülkiyetinde bulunan işletme ve varlıkların özelleştirilmesine ilişkin esas ve usuller kanunla gösterilir.

(Ek: 13.8.1999-4446/1 md.) Devlet, kamu iktisadî teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişileri tarafından yürütülen yatırım ve hizmetlerden hangilerinin özel hukuk sözleşmeleri ile gerçek veya tüzelkişilere yaptırılacağı veya devredilebileceği kanunla belirlenir.

TEAŞ'ın Bölünmesi (2001 BKK)

Elektrik Piyasası Kanunu (6446 sayılı)

AMAÇ

MADDE 1– Bu Kanunun amacı; elektriğin yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve çevreyle uyumlu bir şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması için, rekabet ortamında özel hukuk hükümlerine göre faaliyet gösteren, mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaf bir elektrik enerjisi piyasasının oluşturulması ve bu piyasada bağımsız bir düzenleme ve denetimin yapılmasının sağlanmasıdır.

GENEL OLARAK ELEKTRİK PİYASASI MEVZUATI

■ KANUN

- 6446 Sayılı Elektrik Piyasası Kanunu
- 5346 Sayılı YEK Kanunu
- 4628 Sayılı EPDK Teşkilat Kanunu

Yönetmelikler

- ➔ Enerji Piyasası Bildirim Yönetmeliği
- ➔ Elektrik Piyasası Tüketici Hizmetleri Yönetmeliği
- ➔ Elektrik Piyasası Talep Tahminleri Yönetmeliği
- ➔ Elektrik Dağıtım Şirketlerinin Satın Alma-Satma Ve İhale Prosedürlerinin Hazırlanması Ve Uygulanması Yönetmeliği
- ➔ Rüzgar veya Güneş Enerjisine Dayalı Üretim Tesisi Kurmak Üzere Yapılan Önlisans Başvurularına İlişkin Yarışma Yönetmeliği
- ➔ Enerji Sektöründe Kullanılan Endüstriyel Kontrol Sistemlerinde Bilişim Güvenliği Yönetmeliği
- ➔ Elektrik Piyasası Kapasite Mekanizması Yönetmeliği
- ➔ Elektrik Piyasası Yan Hizmetler Yönetmeliği
- ➔ Elektrik Piyasası Tarifeler Yönetmeliği

GENEL OLARAK ELEKTRİK PİYASASI MEVZUATI

- ➔ Elektrik Piyasası Bağlantı ve Sistem Kullanım Yönetmeliği
- ➔ Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği
- ➔ Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği
- ➔ Elektrik Şebeke Yönetmeliği
- ➔ Elektrik Piyasası İthalat ve İhracat Yönetmeliği
- ➔ Enerji Piyasaları İşletme Anonim Şirketi Teşkilat Yapısı ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik
- ➔ Elektrik Piyasasında Dağıtım ve Tedarik Lisanslarına İlişkin Tedbirler Yönetmeliği
- ➔ Dağıtım Sistemindeki Kayıpların Azaltılmasına Dair Tedbirler Yönetmeliği
- ➔ Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Belgelendirilmesi Ve Desteklenmesine İlişkin Yönetmelik
- ➔ Elektrik Piyasası Tadillere ve İletim Faaliyeti ile Vazgeçilen Faaliyetlerin Devrine İlişkin Yönetmelik

GENEL OLARAK ELEKTRİK PİYASASI MEVZUATI

- ➔ Organize Sanayi Bölgelerinin Faaliyetlerine İlişkin Yönetmelik
- ➔ Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmelik
- ➔ Elektrik Dağıtımı ve Perakende Satışına İlişkin Hizmet Kalitesi Yönetmeliği
- ➔ Elektrik Piyasasında Yapılacak Denetimler İle Ön Araştırma ve Soruşturmalarda Takip Edilecek Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik
- ➔ Elektrik Piyasası Dağıtım Yönetmeliği

PİYASA FAALİYETLERİ

Üretim

İletim

Dağıtım

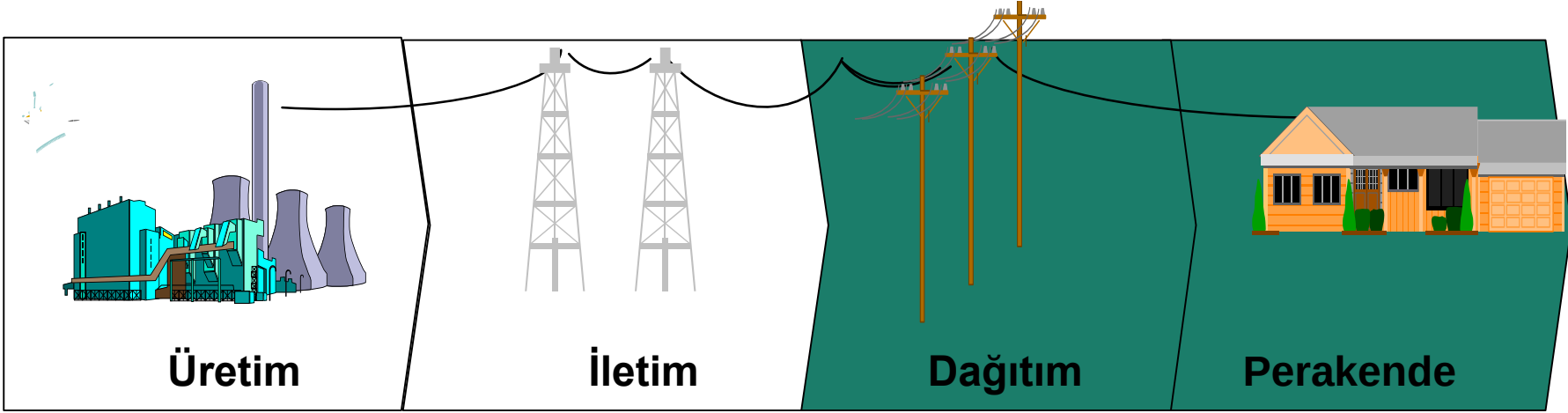
Toptan Satış

Perakende Satış

İthalat

İhracat

PİYASA FAALİYETLERİ

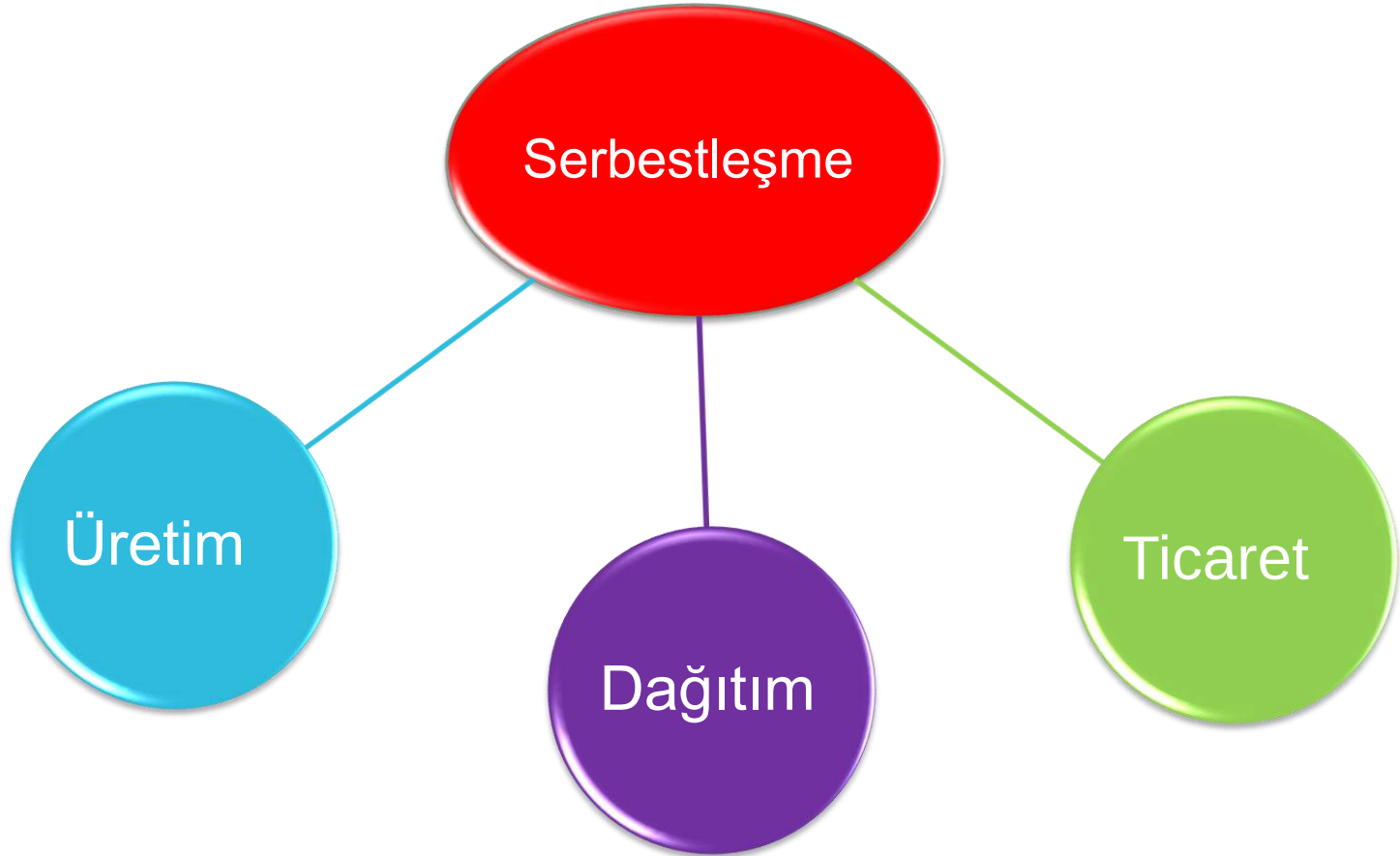

LİSANS

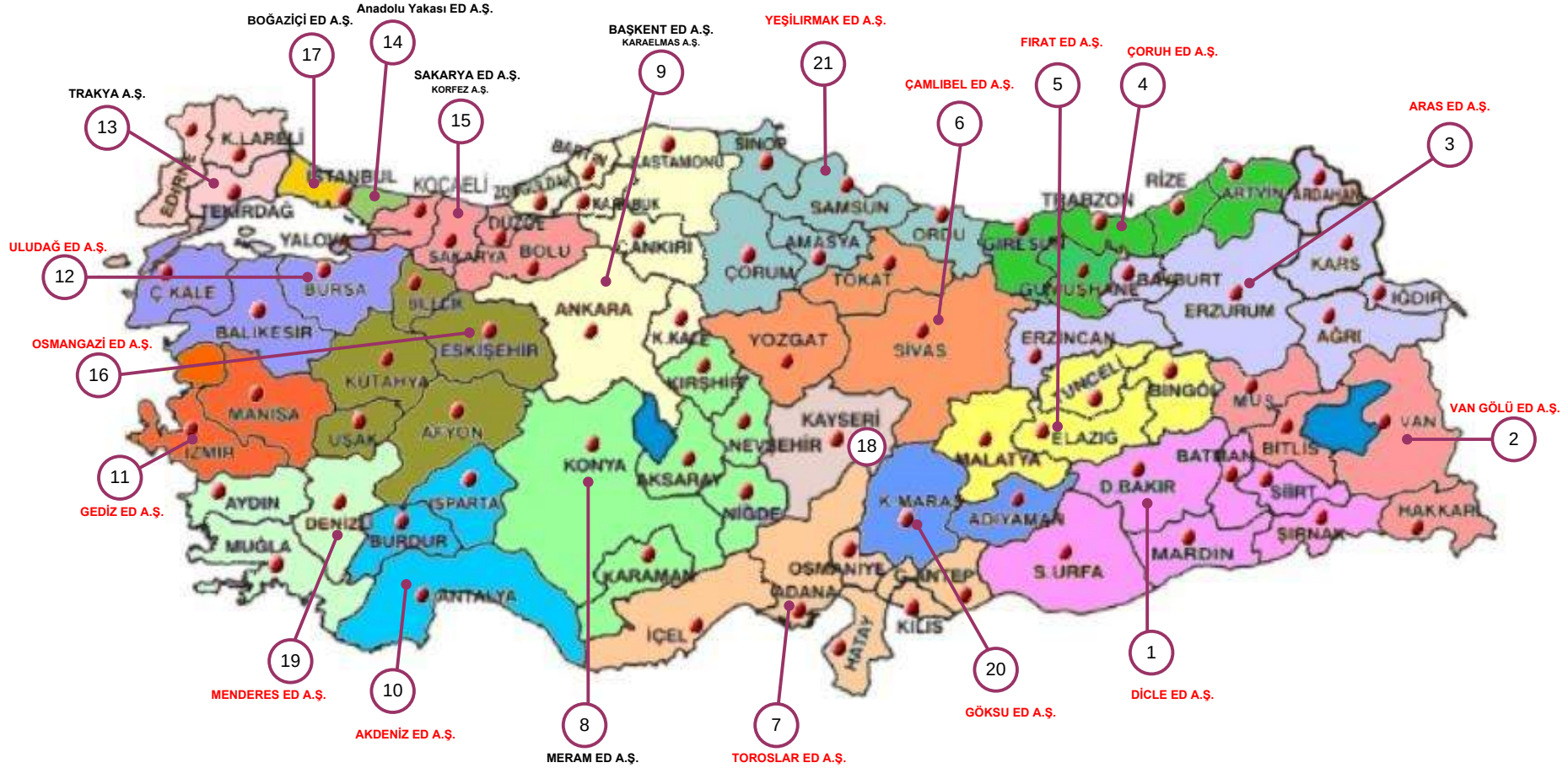
**Piyasada faaliyette
bulunabilme koşulu:**

**Lisans
Sahibi
Olma**

Serbestleşmesi Öngörülen Faaliyetler

TEDAŞ 21 DAĞITIM BÖLGESİNE AYRILDI (2004-Dağıtım Strateji Belgesi)

Dağıtım'da Serbestleşme: Gerçekleşmeler I (2012(ilk yarı))

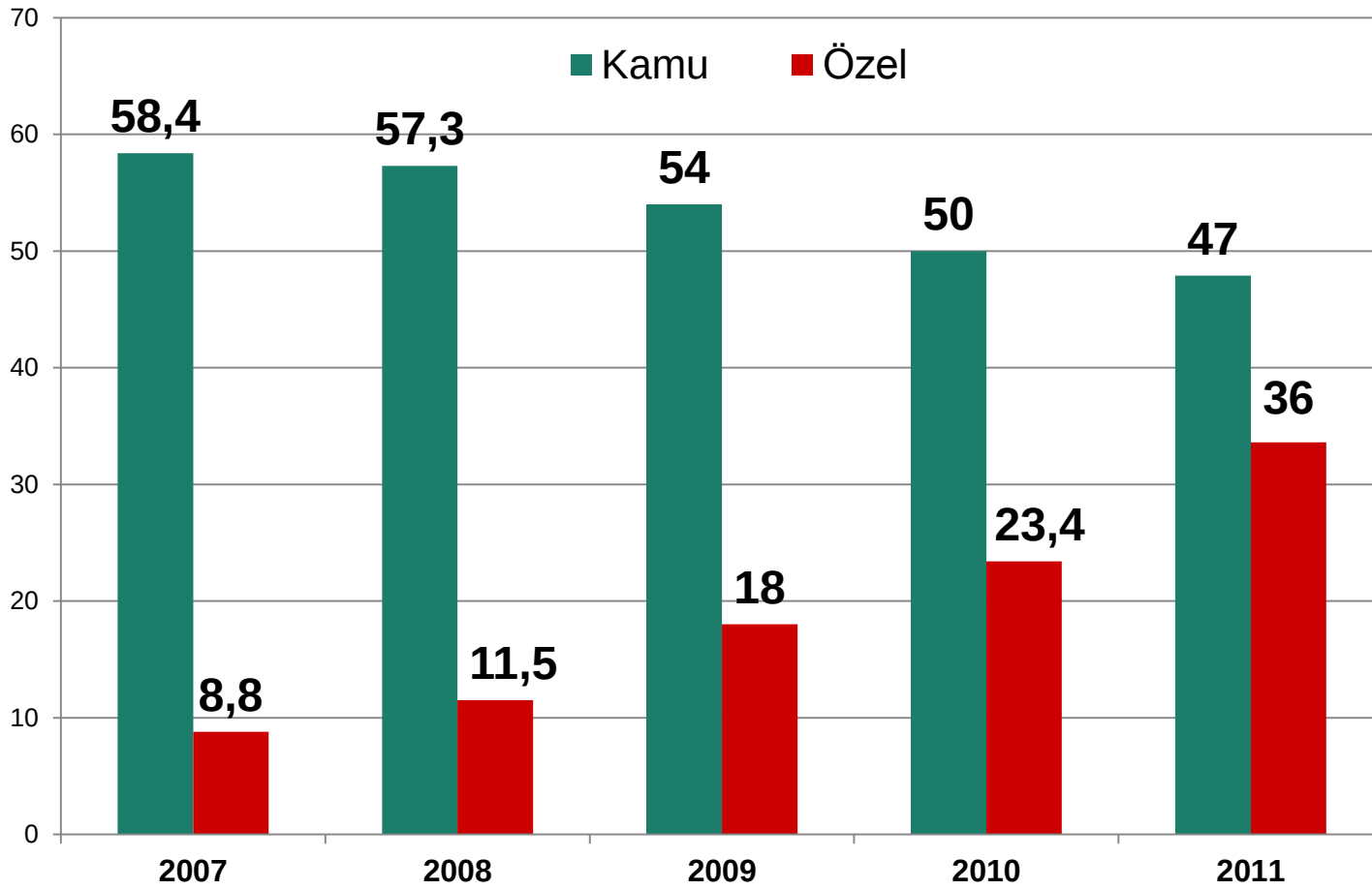

Yeşil alanların devri tamamlanmıştır.

Dağıtımda Serbestleşme 2013 yılı Son Çeyreği

Dağıtımda
Serbestleşme
%100

Üretimde Serbestleşme : Gerçekleşme Oranları (%) (2007-2011)

4628 hedefine ulaştı mı?

- Tekellerin kaldırılması ✓
- Bağımsız düzenleme: EPDK ✓
- Yeni bir piyasaya giriş sistemi: Lisanslama ✓
- Faaliyetlerin ayrıştırılması ✓
- Düzenlemeye tabi şebeke erişim rejimi ✓
- Dengeleme mekanizması ile tamamlanan ikili anlaşmalar piyasası ✓
- Çapraz sübvansiyonların kaldırılması ve maliyetleri yansıtan fiyat uygulaması ✗
- Özelleştirme ~~✓~~
- Perakende rekabeti ~~✓~~

6446 İLE GETİRİLEN YENİLİKLER

Ön lisans

Otop. Üretim Lisansına Dönüştürülmesi

Lisanssızın Kaps. Genişletilmesi

Lisans Türleri

Kamulaştırma

Aydınlatma

Branşman Hattı-Dağıtım tesisi

Son Kaynak Tedariği

Dağ. ve G. Tedarik Ş. için Özel Tedbirler

Hizmet Alımı

EPIAŞ'ın Kurulması

Ulusal Tarifenin Uzatılması

Piyasa Faaliyetleri

4628

- Üretim
- İletim
- Dağıtım
- Toptan satış
- Perakende satış
- ~~Perakende satış hizmeti~~
- ~~Ticaret~~
- İthalat
- İhracat

6446

- Üretim
- İletim
- Dağıtım
- Toptan satış
- Perakende satış
- Piyasa işletim
- İthalat
- İhracat

Lisanslar

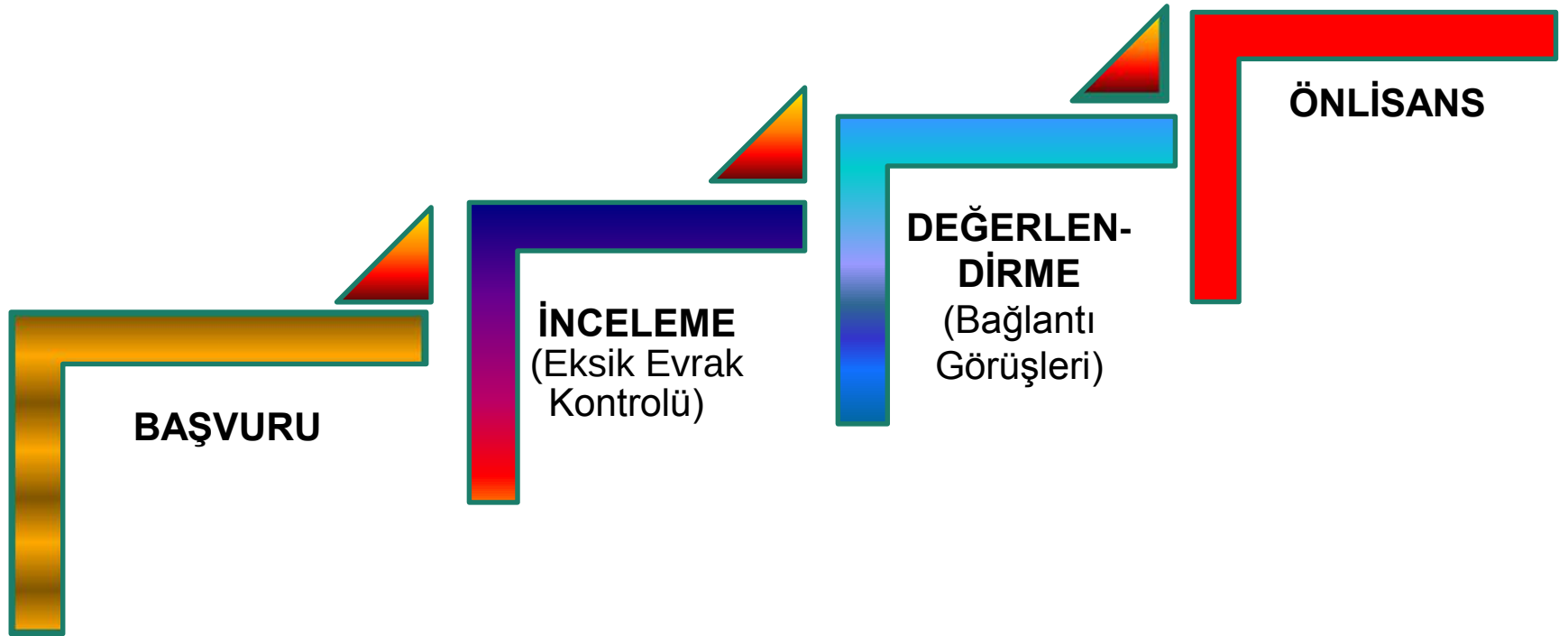
4628

- Üretim L.
- İletim L.
- Dağıtım L.
- Toptan satış L.
- Perakende satış L.
- Otoprodüktör L.

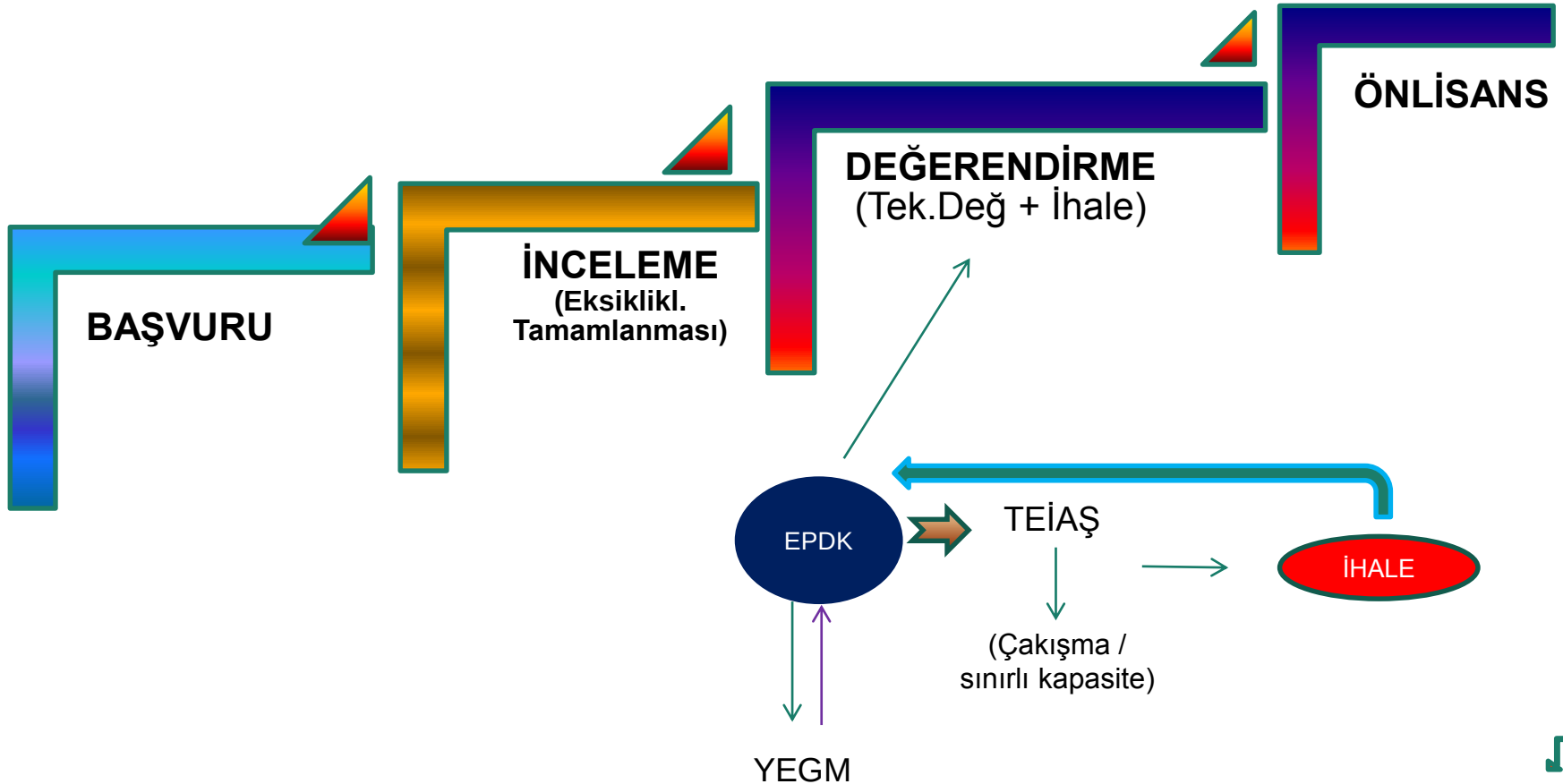
6446

- Üretim L.
- İletim L.
- Dağıtım L.
- ~~Toptan satış~~
- ~~Perakende satış~~
- ~~Otoprodüktör L.~~
- Tedarik L.
- Piyasa İşletim L.

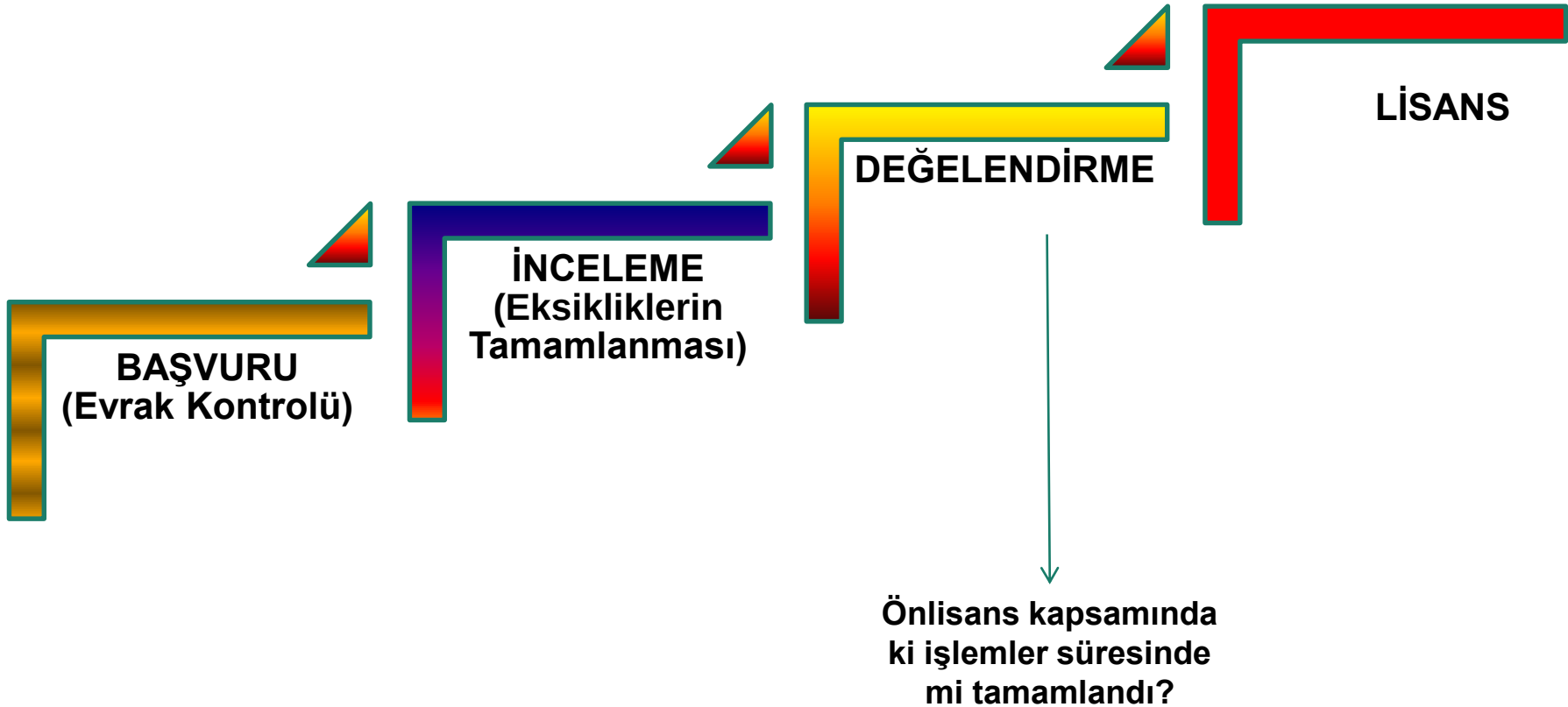
Önlisans Mekanizması

Rüzgâr ve Güneşte Önlisans Süreci

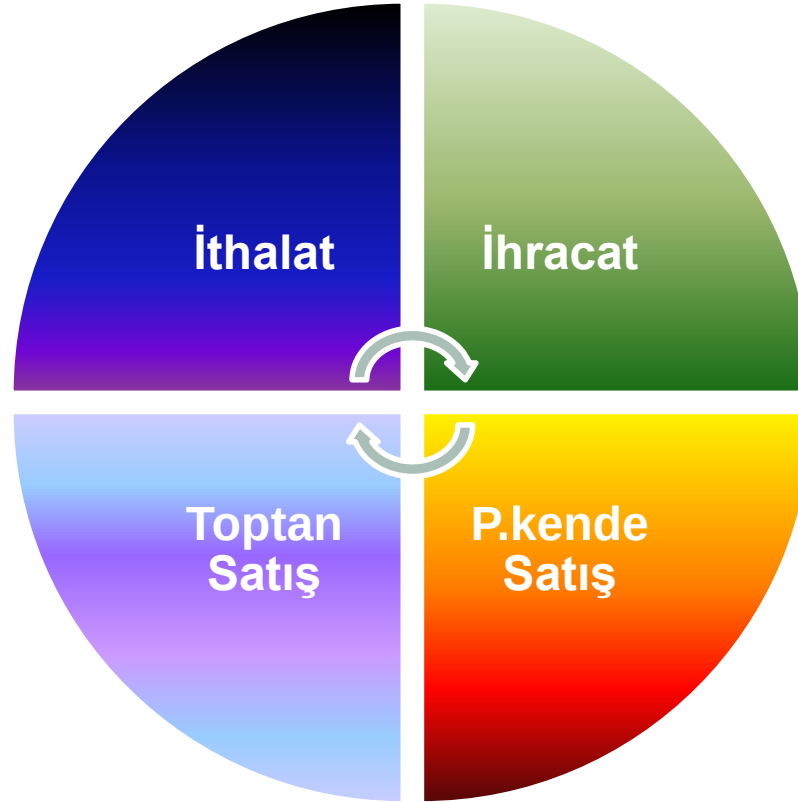
ÜRETİM LİSANSI SÜRECİ

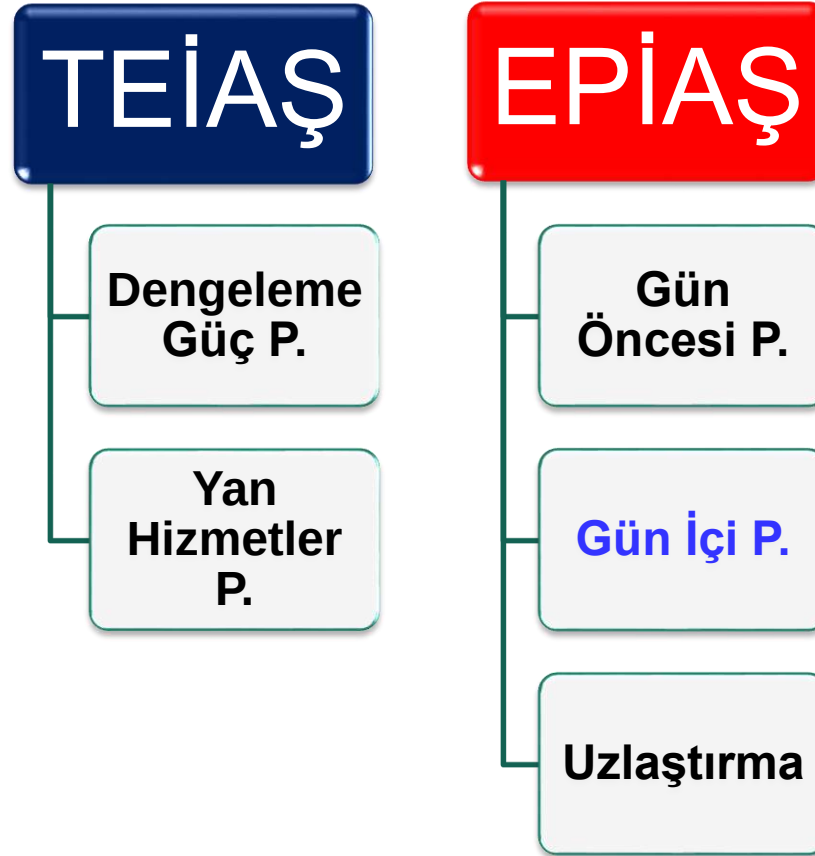
Lisanssız Üretimin Kapsamının Genişlemesi

ESKİ	YENİ
500 kW	1 MW (BKK ile 5x1 artırılabilir)
Kojenerasyon	Kojenerasyon
Mikro Kojenerasyon 50 kW	100 kW
Kurulu güç sınırı yok.	Yenilenebilir Üretim tesislerinde üretimin tamamının sisteme çıkmadan tüketilmesi
	Belediyelerin su isale hatları ile atık su isale hatları üzerinde HES Kurmaları
	Belediyelerin katı atık tesisleri ile arıtma tesisi çamurlarının bertarafında kullanılmak üzere üretim tesisi kurmaları

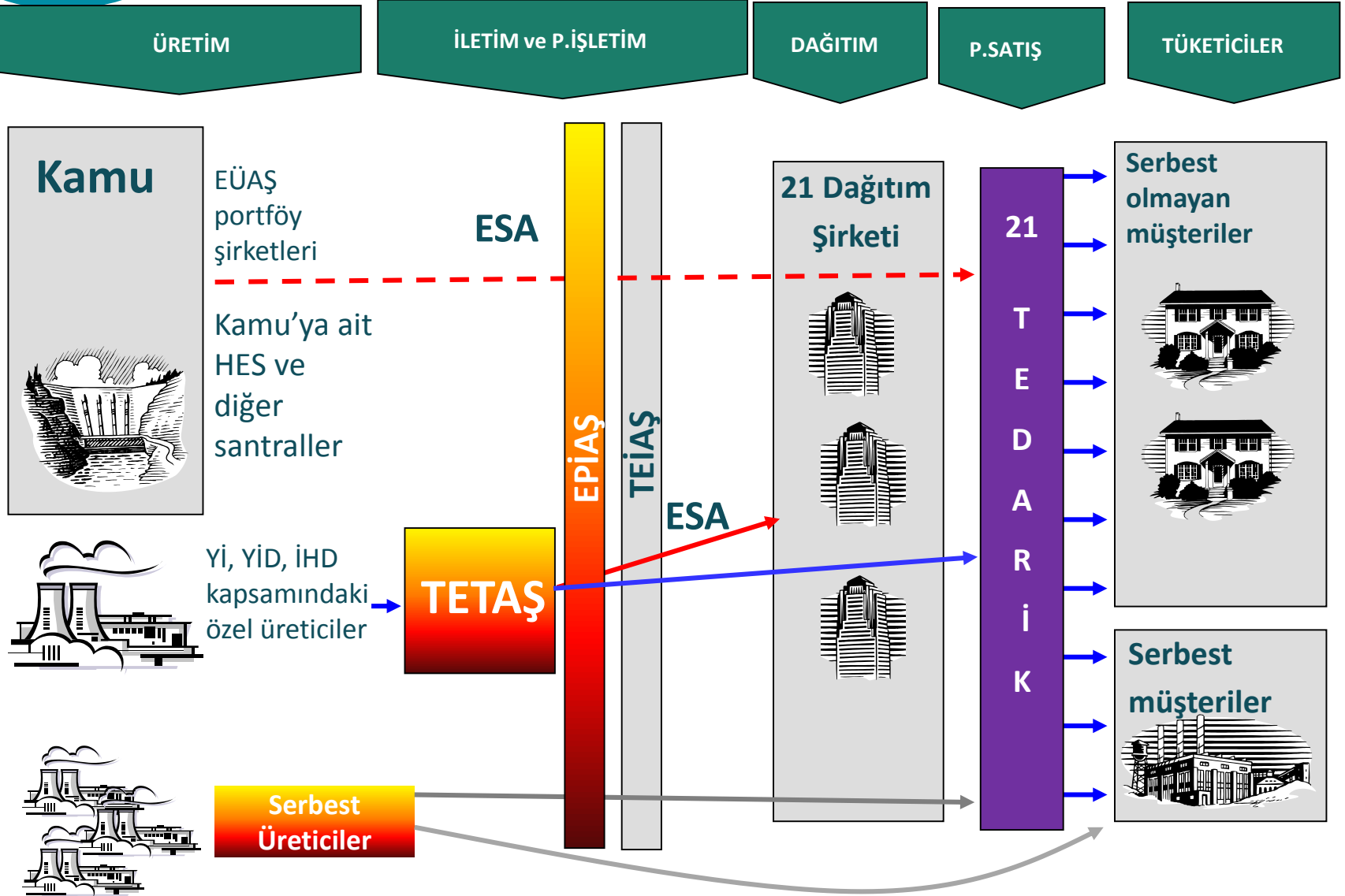
Tedarik Lisansı

EPIAŞ

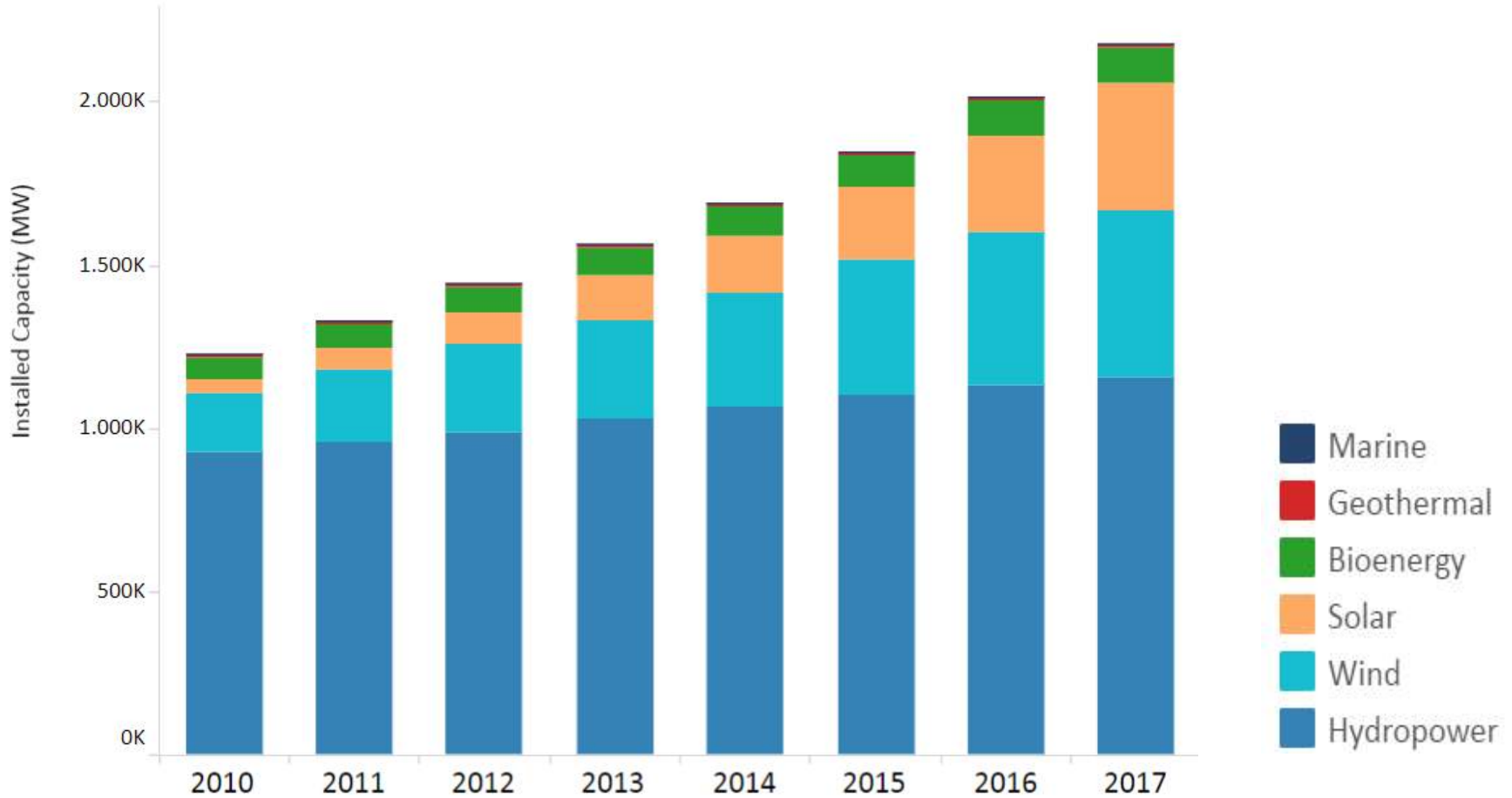

ELEKTRİK PİYASASININ YENİ YAPISI

5346 sayılı KANUN ve İlgili Mevzuat

DÜNYA YENİLEBİLİR KURULU GÜÇ KAPASİTE TRENDİ

SON 10 YILDA DÜNYA VE TÜRKİYE YENİLEBİLİR KAPASİTESİNİN GELİŞİMİ

YIL	DÜNYA (MW)	TÜRKİYE (MW)	(%)
2008	1.057.962	14.223	1,34
2017	2.179.099	38.846	1,78
Artış (%)	106	173	-

ÜRETİM LİSANSI-YATIRIM SÜRELERİ

21.11.2013 t. ve 4711 S. Kurul Kararı

Kaynak Türü	İnşaat Süresi (Ay)
Termik	18-66
Hidrolik	38-72
Rüzgâr	22-46
Güneş	22-36
Jeotermal	38-46

Yatırım Aşaması

- **Kredi temini**
- **İnşaat İhalesi**
- **Ekipman siparişi**
- **Montaj**
- **Geçici Kabul**

MÜCBİR SEBEP-I (EPLY m.35)

- ❖ *Bir olayın mücbir sebep hali sayılabilmesi için...olayın;*
- **önlenemeyecek,**
 - **kaçınılamayacak ve**
 - **öngörüleemeyecek**
olması gerekir.

Giderilemeyecek → **öngörüleemeyecek**

MÜCBİR SEBEP-II (EPLY m.35)

(3) Aşağıda belirtilen haller, bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla, mücbir sebepler olarak kabul edilir:

- a) Doğal afetler ve salgın hastalıklar,
- b) Savaş, nükleer ve kimyasal serpintiler, seferberlik halleri, halk ayaklanmaları, saldırı, terör hareketleri ve sabotajlar,
- c) Grev, lokavt veya diğer memur ve işçi hareketleri,
- ~~ç) Lisans sahibi tüzel kişiden kaynaklanmaması kaydı ile;~~
- ~~1) İzin, onay gibi idari işlemlerin süresinde tesis edilememesi,~~
- ~~2) Kamulaştırma, irtifak hakkı tesisi veya kiralama işlemlerinin tamamlanamaması,~~
- ~~sebebiyle oluşan haklı sebepler,~~
- ~~d) Projeye bağlı jeolojik ve/veya teknik sorunlar,~~
- ~~e) Ulusal veya uluslararası düzeyde ciddi olumsuz ekonomik gelişmeler.~~

Yaptırımlar

- **İdari para cezası**
- **Önlisans / Lisans İptali**
- **Teminat mektubunun irat kaydedilmesi**
- **Piyasaya Giriş Yasağı**

Alım Garantileri: I Sayılı Cetvel

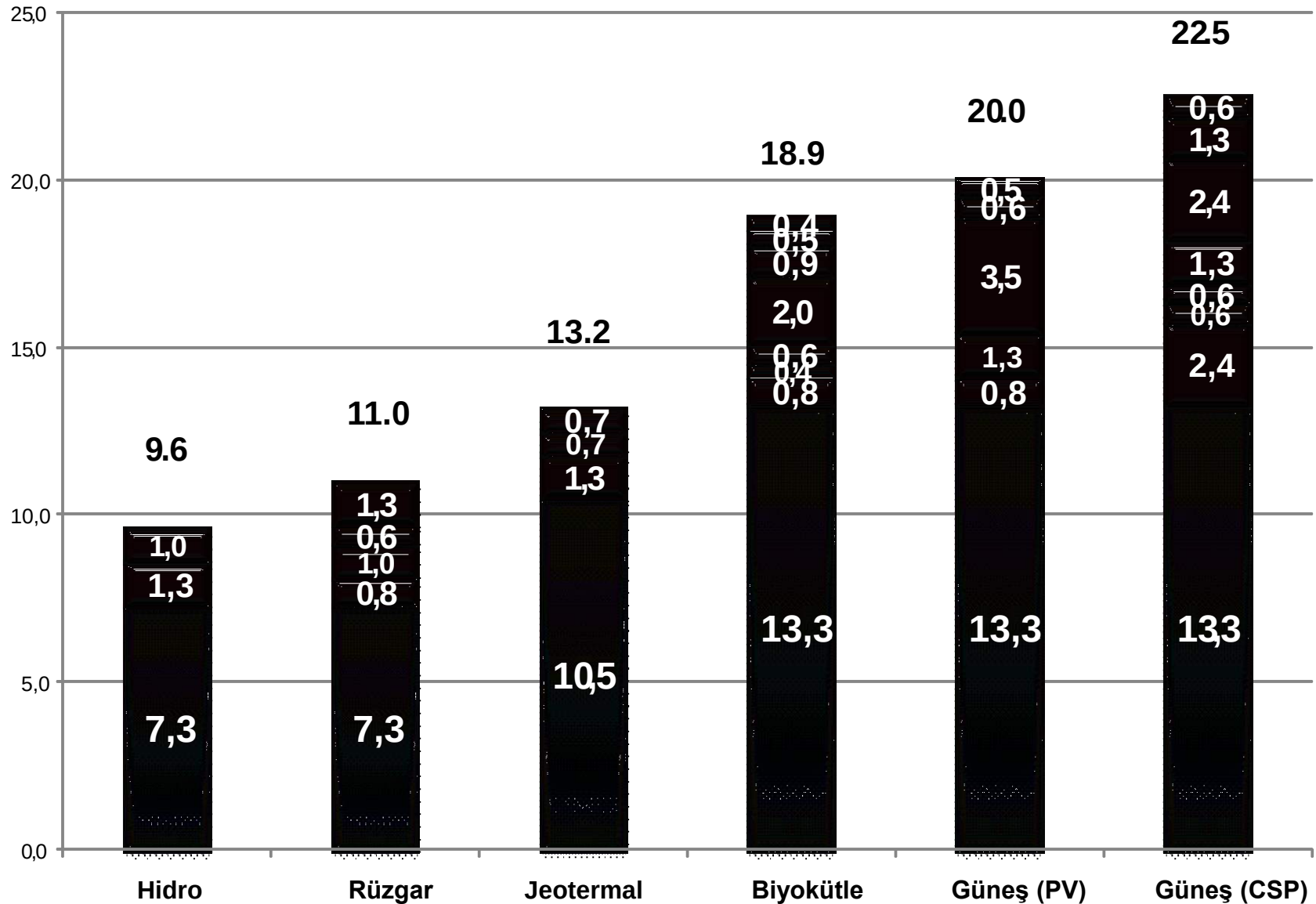
Üretim Tesis Tipi	Uygulanacak Fiyatlar (ABD Doları cent/kWh)
HES	7,3
Rüzgar	7,3
Jeotermal	10,5
Biyokütle (çöp gazı dahil)	13,3
Güneş	13,3

Teşvikler-II

Yerli Ekipmana Ek Teşvik: II Sayılı Cetvel

Tesis Tipi	Yurt İçinde Gerçekleşen İmalat	Yerli Katkı İlavesi (ABD Doları cent/kWh)
Rüzgar enerjisine dayalı üretim tesisi	Kanat	0,8
	Jeneratör ve güç elektroniği	1,0
	Türbin Kulesi	0,6
	Rotor ve nasele gruplarındaki mekanik aksamın tamamı	1.3

Uscent/kWh

Su Yüzeylerine GES Kurulumu

KURULUŞ TÜRLERİ	2017 YILI SONU İTİBARIYLA				30 EYLÜL 2018 SONU İTİBARIYLA					
	KURULU GÜÇ	MW	KATIĞI	%	SANTRAL SAYISI ADET	KURULU GÜÇ	MW	KATIĞI	%	SANTRAL SAYISI ADET
EÜAŞ	19.899,8		23,4		52	19.856,3		22,6		52
İŞLETME HAKKI DEVREDİLEN SANTRALLAR	1.820,9		2,1		76	2.015,9		2,3		84
YAP İŞLET SANTRALLARI	6.101,6		7,2		5	6.121,8		6,9		5
YAP İŞLET DEVRET SANTRALLARI	1.378,9		1,6		15	1.388,9		1,5		12
SERBEST ÜRETİM ŞİRKETLERİ	52.353,3		61,4		1.127	59.523,0		67,9		1.156
LİSANSIZ SANTRALLER	3.645,5		4,3		3.736	5.106,6		5,8		5.764
TOPLAM	85.200,0		100,0		5.021	87.847,7		100,0		7.089

YAKIT ÇİNSLERİ	2017 YILI SONU İTİBARIYLA				30 EYLÜL 2018 SONU İTİBARIYLA					
	KURULU GÜÇ	MW	KATIĞI	%	SANTRAL SAYISI ADET	KURULU GÜÇ	MW	KATIĞI	%	SANTRAL SAYISI ADET
FUEL-OİL + NAFTA + MOTORİN	303,6		0,4		12	284,0		0,3		12
YERLİ KÖMÜR(TAŞ KÖMÜRÜ + LİNYİT + ASFALTİT)	9.872,6		11,6		30	10.223,3		11,6		31
İTHAL KÖMÜR	8.793,9		10,3		11	8.783,9		10,0		11
DOĞALGAZ + LNG	29.063,7		34,1		243	32.676,6		37,3		232
YENİLEN.+ATIK+ATIKSIZ+PIROLİTİK YAĞ	575,1		0,7		98	623,2		0,7		99
ÇOK YAKITLULAR KATIĞISIZI	682,8		0,8		22	697,1		0,8		22
ÇOK YAKITLULAR SIVI+D.GAZ	3.493,6		4,0		47	3.361,2		3,8		47
JEOTERMAL	1.063,7		1,2		40	1.198,7		1,4		45
HİDROLİK BARAJLI	19.776,0		23,2		117	20.503,3		23,3		117
HİDROLİK AKARSU	7.489,7		8,8		501	7.643,2		8,7		513
RÜZGAR	6.482,1		7,6		161	6.760,3		7,7		170
GÜNEŞ	17,9		0,0		3	81,7		0,1		9
TERMİK (LİSANSIZ)	201,1		0,2		87	275,9		0,3		85
RÜZGAR (LİSANSIZ)	94,0		0,0		46	57,6		0,1		46
HİDROLİK (LİSANSIZ)	7,4		0,0		10	7,4		0,0		10
GÜNEŞ (LİSANSIZ)	3.401,8		4,0		3.613	4.788,0		5,4		5.391
TOPLAM	85.200,0		100,0		5.021	87.847,7		100,0		7.089

2018

SON

TEŐEKKÜRLER

Deniz DAŞTAN
Grup Başkanı
(0312) 201 41 38

ddastan@epdk.org.tr

08 Ekim 2018